

Försvarsdepartementet
Enheten för militär förmåga

Uppdrag att analysera inrättandet av ett centrum för veteraner

1.1 Uppdraget i korthet

En utredare ska biträda Försvarsdepartementet genom att bedöma behovet av ett fysiskt center för rekreation och återhämtning för veteraner (veterancenter). Om utredaren anser att ett sådant behov finns, ska utredaren besvara ett antal frågor kopplade till etablerandet av ett veterancenter bl.a. avseende finansiering, statsstöd, driftsformer och offentlig upphandling.

1.2 Behovet av en utredning

Regeringen beslutade En aktiv och inkluderande veteranpolitik – Sveriges veteranstrategi 2024–2030 vid regeringssammanträdet den 12 december 2023 (Fö nr I:15). Där anges att veteranpolitiken ska ge personal som tjänstgjort i insatser och deras anhöriga ett stöd som står i proportion till de risker och påfrestningar som veteranerna utsätts för samt de uppoffringar de har behövt göra. I strategin anges även att veteranpolitiken kontinuerligt ska utvecklas och att implementeringen av veteranstrategin ska följas upp och utvärderas.

I betänkandet Svensk veteranpolitik – Ett ansvar för hela samhället (SOU 2014:27) slås fast att erfarenheterna från veteranarbetet i andra länder ska tillvaratas i större utsträckning. Utredningen anförde därvid att det nordiska samarbetet i veteran- och anhörigfrågor bör utvecklas, bland annat att det bör övervägas att etablera ett samarbete med den norska veteranverksamheten i Bæreia och på sikt utveckla motsvarande verksamhet i Sverige. Även privata initiativ har tagits för att upprätta ett fysiskt center för rekreation och återhämtning för veteraner.

Försvarsmaktens Veterancentrum inhämtade år 2022 veteran- och anhängorganisationernas inställning till ett fysiskt center för rekreation och återhämtning för veteraner (Fö2022/01238). Organisationerna är eniga om att frågan är komplex och behöver utredas vidare. Bland annat identifieras att behovs-, målgrupps-, och konsekvensanalys för ett veterancenter bör tas fram. Det efterfrågas även en redogörelse för hur dagens verksamhet till stöd för veteraner och anhöriga kan komma att påverkas av en eventuell etablering av ett sådant center. Likaså vill veteran- och anhängorganisationerna se att erfarenheter och slutsatser från liknande center i Danmark också ingår i analysen liksom kostnadseffektiva alternativ. Enligt organisationerna bör det analyseras om, och i sådana fall hur och till vilket pris, anhäng- och veteranorganisationerna kan erbjuda det som ett veterancenter syftar till.

Försvarsmakten har ett etablerat samarbete med veteranadministrationen i Oslo som styr verksamheten vid Forsvarets veteransenter i Bæreia. Gällande inrättande av ett veterancenter likt det som finns i Norge har Försvarsmakten i sitt remissvar (FM2015-2387:2) avseende betänkandet Svensk veteranpolitik – Ett ansvar för hela samhället uttryckt att myndigheten ställer sig avvisande till ett sådant förslag. Som skäl för detta anges att erfarenheter från Danmark och Norge visat på vissa problem, bland annat att veteraners veteranidentiteter cementerats, vilket riskerar att motverka integrering i samhället. Myndigheten menar även att det i dag finns fungerande kamratstödsstrukturer i regi av ideella krafter som verkar för att fånga upp veteraner och vid behov stödja i återintegreringen i samhället.

Försvarsmakten anser vidare att ett decentraliserat system, baserat på chefsansvar – kamratskap och närhetsprincipen, är att föredra framför ett system baserat på en central instans frikopplad från ordinarie stödstrukturer.

Försvarsmakten anför även att det finns ett behov att klarlägga frågor om finansiering av ett eventuellt veterancenter.

1.3 Uppdraget

En utredare ska biträda Försvarsdepartementet genom att bedöma behovet av ett veterancenter. Utredaren ska i ett första steg:

- Specificera vilka problem som svenska veteraner står inför och hur ett veterancenter skulle kunna bidra till att lösa dessa,

- utifrån problembeskrivningen ta fram en behovs- och målgruppsanalys,
- redovisa de samhällsekonomiska konsekvenserna av att inrätta ett veterancenter, vilket bl.a. inkluderar kostnadsberäkningar, påverkan på svensk förmågeuppbyggnad och konsekvenser för dagens verksamhet till stöd för veteraner och anhöriga, och
- göra en bedömning av huruvida fördelarna med att inrätta ett veterancenter överväger kostnaden och nackdelarna.

Om utredaren i det första steget finner att fördelarna med att inrätta ett veterancenter överväger kostnaden och nackdelarna, ska utredaren i ett andra steg:

- föreslå syfte och mål för verksamheten i ett veterancenter,
- föreslå driftsformer och analysera hur dessa förhåller sig till regelverk för statsstöd, offentlig upphandling och arbetsgivaransvar samt förvaltningspolitiska principer,
- föreslå principer för geografisk placering av ett veterancenter,
- föreslå finansiering,
- föreslå alternativa former för organiseringen av veterancentret, där rättsliga och ekonomiska förutsättningar vägs in.

1.4 Utredningsarbetet

Utredaren ska lämna nödvändiga författningsförslag och bedöma de ekonomiska konsekvenserna av förslagen för det allmänna och för enskilda. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras.

Utredaren ska också redovisa förslagets konsekvenser för den personliga integriteten och eventuella verksamhetsmässiga konsekvenser. Förslagets konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män ska analyseras och redovisas i tillämpbara delar. Förslagets konsekvenser ska även i övrigt redovisas enligt kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen om konsekvensutredningar (2024:183).

I sitt arbete ska utredaren beakta Sveriges veteranstrategi 2024–2030, däribland samtliga delmålsättningar. Utredaren ska även beakta att myndighetsform bör vara huvudregel för statlig verksamhet (prop. 2009/10:175) och att verksamheten bör inordnas i befintlig myndighetsstruktur. Utredaren ska hålla sig löpande informerad om och

beakta relevantt arbete som bedrivs inom bland annat Regeringskansliet, utredningsväsendet och relevanta myndigheter, däribland Försvarsmakten. Utredaren ska inhämta synpunkter från veteran- och anhängorganisationerna samt relevanta myndigheter och hålla Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) löpande informerat.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 31 mars 2025.